

uttanifrá. Men tað tekur bert eitt korter meira at koyra til Streymnesar, og tað haldi eg einki hevur at siga, tá samanum kemur. Aðrar fyrimunir dugi eg ikki at siggja við Heygs-garði.

Sandoyggjin og bygdamenning

Dalsgarður í Skálavík er eisini nevndur sum møgulegt framtíðar royndarbrúk. Búnaðarmenn hava fært fram, at við at flyta royndarstöð og búnaðarskúla suður í Sandoyinna, er møguleiki fyri at gera tað nógv umrøddu bygdamenningina til veruleika. Eiga vit at hugsa um bygdamenning og leggja hesar stovnar í Sandoyinni?

— Eg eri visur í, at tað hevði havt stóran týdning fyri Sandoyinna, um stöðin og skúlin varð lagdur har. Men hevði ein tilikur stovnur kunna farið út um øll hagamørk, tá hevði Sandoyggjin helst verið væl egnað til endamálið. Taka vit Dalsgarð sum hann er í dag, so eru ikki góðir møguleikar at velja í haganum. Tað, sum kann veltast, liggur langt frá garðinum. Neyðugt verður at gera langan veg til hagan. Tann innan-garðsjórðin, sum hoyrir til Dalsgarð, liggur í sjálvari bygdini, har hús eru til allar síður.

Eg dugi ikki at siggja — soleiðis sum gongdin hevur verið til bygging í bygdini — at nokur framtíð er í innan-garðsjórðini. Høvdu vit kunna farið um mark til aðrar bóndur, so ivist eg ikki í, at vit á Sandoyinni fingur ein stovn, sum hevði verið ein hin besti stuðulin hjá føroyskum jarðarbrúki.

Jarðarviðurskiftini

— Er tað ómøguligt at fara um mark hjá øðrum, tá talan er um ein so týðingarmiklan spurning sum henda?

— Tað er ikki ómøguligt, men soleiðis sum jarðarviðurskiftini og jarðarlógin er í dag, er hetta ein tungur spurningur.

— Er hetta ikki ein spurningur, sum vit eiga at taka upp til viðgerðar, uppá longri sikt fær meira burtur úr við at leggja eina royndarstöð og búnaðarskúla, har bygdamenningin kann bera ávøkstur, og har eisini fyritreytirnar eru góðar fyri jarðarbrúki?

— Jú, tað meini eg avgjørt. Tað fer at fáa onnur virði, sum vit í dag ikki duga at meta um. Skal bygdamenningin prioriterast í hesum forinum, so er

Sandoyggjin væl egnað til royndarstöð og búnaðarskúla.

Undirvísingin

— Tað hevur verið fært fram, at vit eiga ikki at byggja upp ein stóran og kostnaðarmiklan stovn, men heldur at leggja royndararbeiðið og undirvísingina úti kring alt landið?

— Skulu vit hava ein stovn við undirvísing,ugu vit gera nógvir royndir á staðnum. Vit sleppa tó ongantið undan at gera royndir úti á bóndagøðunum eisini. Skulu vit hava undirvísing í samband við eina royndarstöð, so mugu vit fyri at fáa sum mest burtur úr, hava sjálvt jarðarbrúksmøt við á skúlanum.

— Vit spurdu eisini Hanus Wardum, hvussu hann metir umstøðurnar at vera bóndi í Føroyum í dag?

Til tað sigur hann: — Eg haldi ikki, at tær eru so ringar, har sum møguleikar eru fyri jarðarbrúki. Uttan um garðarnar eru nógvir møguleikar. Soleiðis sum gongdin hevur verið tey seinastu árin, serstakliga hvat viðvikur lánveitingum, so haldi eg, at tað gongur tann rætta vegin.

Jørðin og útbygging

— Hvat eigur at verða gjørt fyri at menna landbúnaðin enn meira sum vinnu?

— Tað, sum hevur størstan týdningin, er, at tað almenna setur okkurt í gongd, soleiðis, at øll tann jørð, sum kann brúkast til landbrúk, verður sett av til landbrúk einaferð med alla. Tað má vera klárt og greitt fyri øll onnur áhugamál, at tann góða jørðin skal einans nýttast til jarðarbrúk. Sum stöðan er í dag, fer alt ov nógv jørð til onnur endamáli.

Noyddir

Fer landbúnaðurin sum vinna í framtíðini at fáa størri samfelagsligan og búskaparligan týdning, enn hann hevur í Føroyum í dag?

— Soleiðis sum gongdin er í øllum grannalöndum í dag, so eru vit noyddir at gera nógv meira við jarðarbrúkið. Tá vit hava gjørt munandi meira við hesa vinnu, serstakliga á útlásumum, trúgv eg, at hini virðini í samfelagnum kom av sær sjálvum.

Viljin

— Eiga vit tað longu nú at seta fleiri iløgur í jarðarbrúkið, nú tað gongst so

striltið fyri fleiri partar av fiskivinnuni?

— Tað haldi eg so avgjørt. Eg vil siga tað soleiðis, at tað í dag er meira lønandi at seta pening í eitt vakstrarhús enn í eitt fiskiskip.

At enda spurdu vit leiðaran av royndarstöðini og búnaðarráðgevan, um føroyingar kunnu verða sjálvbjargnir við búnaðarvörum, varð meira gjørt fyri jarðarbrúkið?

— Tað er einki at ivast í, at vit kunnu verða sjálvbjargnir við mjólk, neytakjøti, grønmeti og eplum, innan 10 ár, um vilji er til tess, sigur Hanus Wardum.

Avmarkaðir møguleikar í Hoyvík

Málið um royndarbrúk í Føroyum er rættiliga gamalt. Tað munnu vera meira enn hundrað ár síðani, at menn á Føroya Løgtingi fóru at tosa um at fáa royndarbrúk innan landbúnaðin.

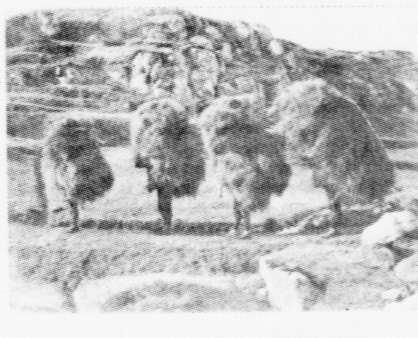
Fleiri uppskot komu á tingborð, m.a. um at stovna búnaðar- og húsráðsskúla og eisini um eina búnaðardeild á Háskúlanum. Ikki kom meira burtur úr enn prát um hesi uppskot. Tey einastu árin, har nakað hendi av praktiskum arbeiði, vóru tey seks árin millum 1892 og 1898, tá ið royndir og upplæring fór fram í Kirkjubø.

Í 1915 leggur táverandi bóndafelag málið um royndarbrúk aftur fyri tingið. Tað næsta, sum hendur í málinum, er í 1921, tá fátagarðurin í Hoyvík verður yvirtikin av Royndarstöðini. Øll tey næstu árin er tað »Statens Forsøgsvirksomhed i Plantekultur«, sum rekur royndarvirkssemið í Hoyvík. Danskí búnaðarfrøðingurin, Ejnar Knudsen, stóð fyri hesum arbeiðinum.

Nógvar royndir

Ejnar Knudsen hevði góðar umstøður at arbeiða undir, tí hann hevði nógv vælútbúgvð fólk at hjálpa sær. Hesi árin vóru tí eisini rættiliga nógvar royndir gjørdar í Hoyvík og úti á bóndagøðum kring oyggjarnar. Her var bæði talan um taðingaroymdir til gras, seyðarroyndir, eplaroyndir og aðrar royndir við.

Ejnar Knudsen flutti aftur til Danmarkar í 30-um, og tá tók Jógvann Húsgarð við sum leiðari av royndarstöðini. Jógvann sat í hesum

Henda myndin er frá taðingarroymdum í bønun í Hoyvík í 1922. Myndin visir úrtøkuna av hoyggi av jørð við og uttan taðing. Hoybyrdan uttast til vinstri er frá jørð, sum er ótað. Síðani er tað við 200 kg av salpetur, triðja er tað við 200 kg av salpetur og 200 kg superfosfat, og fjórða byrðan er tað við 200 kg salpetur, 200 kg superfosfat og 100 kg av kali

starvi til 1968, tá hann bað um at sleppa frá vegna aldur.

Nú vórðu Hanus Wardum og Simun Dalsgaard bidnir um at umsita royndarstöðina, til ein loysn varð funnin á spurninginum um royndarstöð.

Samstundis varð eftirlitið, isáðingin og maskinstøðin flutt niðan til Hoyvíkar. Í 1969 varð starvið sum leiðari av royndarstöðini og landbúnaðarráðgevi lýst leyst. Frammanundan vóru hesi bæði arbeiðini tvey ymisk störv. Heðin Brú var júst farin frá sum landbúnaðarráðgevi.

Ringum standi

Tað vóru triggjar umsóknir til nýggja starvið. Hanus Wardum varð settur í starvið sum nýggjur leiðari av royndarstöðini og landbúnaðarráðgevi.

av tíðini hjá royndarleiðaranum nú fer til ráðgeving, nú hann eisini rekir starvið sum landbúnaðarráðgevi.

Tørva útbúgvð fólk

Sjálvur sigur Hanus Wardum, at tað kundi verið ynskiligt, at fólk frá royndarstöðini fóru út til bóndurnar og gjørdur ymsar royndir, men tað hevur stöðin ikki útbúgvð fólk til.

Jarðarbrúksviðurskiftini í Føroyum eru so mikl, at tær somu royndirnar kunnu geva hvar sitt úrslit á ymsum plássum. T.d. eru nógvir bóndur farnir undir at velja úr nýggjum. Tað hevði verið ein stór uppgáva hjá royndarstöðini at kanna, hvar samanseting av græsfræi og hvar samanseting av tømum hevdu verið tær bestu á teimum ymsu gerðunum.

Høvuðsarbeiðið hjá Hanusi Wardum er ráðgeving. Dagliga seta nógv fólk seg í samband við Búnaðarráðgevan fyri at fáa ymsar upplýsingar. Talan er ikki bert um bóndur og jarðarbrúkarar, men ofta eru tað fólk, sum bert hava eitt litlið urtagarðsstykki, ið skulu hava okkurt at vita.

Sjálvur heldur Hanus, at tvey fólk áttu at røkt störvini sum leiðari av royndarstöðini og búnaðarráðgevi. Hesi áttu tó at arbeiðt undir somu lon.

Til garðin í Hoyvík hoyra í dag 11 ha innan-garðs og 180 ha uttan-garðs. Á garðinum er 24 kvigur og áseyðatalið er 120. Umframt Hanus Wardum arbeiða seks fólk á royndarstöðini.